

Joanna PYRGIEL

Słubice/Frankfurt nad Odrą

EUWT nowa możliwość dla współdziałania na pograniczu polsko-niemieckim

Sila regionów Wspólnoty rozkładała się w ostatnich dziesięcioleciach różnie. Stan ten jest wynikiem wielu przesłanek. Należą do nich niewątpliwie przeszkody związane z dyferencją systemów prawnych i administracyjnych państw członkowskich utrudniające współpracę. W celu zapewnienia kooperacji terytorialnej, nadania jej nowej jakości oraz dążenia do uproszczenia realizacji projektów stworzono nowe narzędzie o nazwie EUWT¹.

Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej jest nowym instrumentem wspólnotowym stwarzającym możliwość powoływania na terytorium Wspólnoty grup współpracy, których główne zadania ukierunkowane są na ułatwianie i upowszechnianie współpracy terytorialnej w celu wzmocnienia spójności ekonomicznej i społecznej².

Podstawę prawną dla EUWT stanowi Rozporządzenie (WE) Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 lipca 2006 roku³. Rozporządzenie formalnie obowiązuje na całym obszarze Unii Europejskiej od 1 sierpnia 2007 roku. Zobowiązuje ono wszystkie kraje członkowskie do przygotowania i przyjęcia krajowych przepisów wykonawczych zapewniających skuteczne jego stosowanie⁴. Wskazane Rozporządzenie wyposaża ugrupowanie w osobowość prawną. W konsekwencji również w każdym z państw członkowskich EUWT posiada pełną, zdolność do czynności

¹ Polski skrót jest tłumaczeniem z języka angielskiego EGTC – European Grouping of Territorial Cooperation oraz z języka francuskiego GECT – Groupement Européen de Coopération Territoriale.

² Szerzej patrz: Art. 159 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, Dz. U. Unii Europejskiej C 321 E/118 z dnia 29.12.2006, s. 118.

³ Patrz: Dz. U. Unii Europejskiej L 210/19 z dnia 31.07.2006.

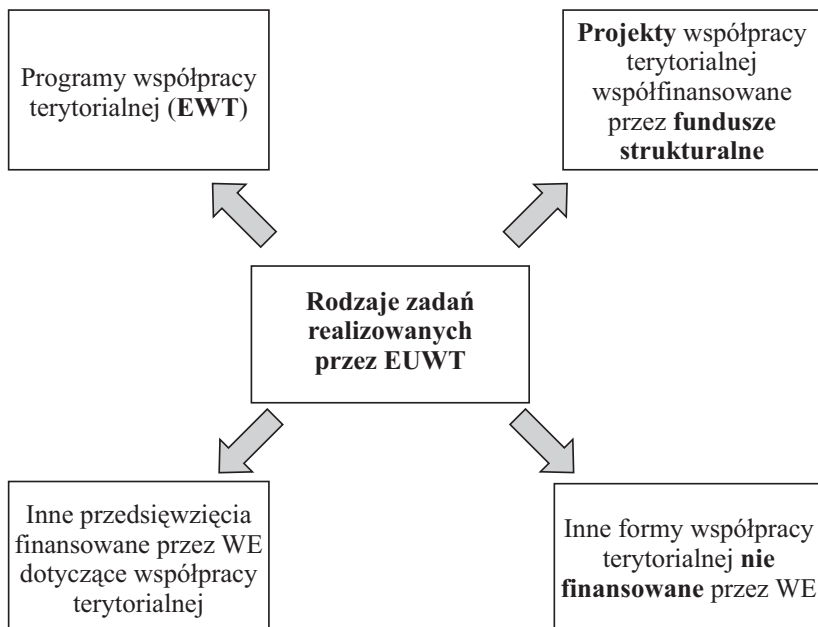
⁴ Szerzej: Art. 16, ust. 1, Rozporządzenia (WE) Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 lipca 2006 r. w sprawie europejskiego ugrupowania współpracy terytorialnej (EUWT), Dz. U. Unii Europejskiej L 210/19 z dnia 31.07.2006, s. 6.

prawnych o najszerszym zakresie⁵ w rozumieniu poszczególnych systemów prawa krajowego⁶.

EUWT z założenia ma służyć do organizowania i zarządzania działaniami w zakresie współpracy transgranicznej, transnarodowej i międzyregionalnej przy wsparciu finansowym UE lub bez niego.

Ugrupowanie wykonuje zadania powierzone mu przez jego członków dla realizacji celu ogólnego, na obszarach, gdzie prowadzona jest współpraca. Ponadto ma stanowić instrument wielopłaszczyznowego rozwoju strefy publicznej dla obszarów oddzielonych granicą państwową. Wspomniana współpraca ma mieć charakter zinstytucjonalizowany.

Schemat 1. Modele współpracy w ramach EUWT

Źródło: Polskie przepisy dotyczące tworzenia i funkcjonowania EUWT, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, www.ewt.gov.pl.

⁵ Patrz: Art. 1, ust. 4, ibidem, s. 2.

⁶ Ugrupowanie jest uprawnione do nabywania lub zbywania mienia ruchomego i nieruchomości, zatrudniania pracowników i występowania jako strona w postępowaniu sądowym.

Wyróżnia się cztery typy zadań, które mogą być realizowane przez EUWT:

- realizacja programów w ramach Europejskiej Współpracy Terytorialnej⁷;
- realizacja projektów Europejskiej Współpracy Terytorialnej współfinansowanych ze środków funduszy strukturalnych⁸;
- podejmowanie innych form współpracy terytorialnej poza systemem finansowania przez UE;
- realizacja innych przedsięwzięć finansowanych przez UE dotyczących współpracy terytorialnej⁹.

Dokonując analizy zadań EUWT należy podkreślić, że współpracujące w ramach ugrupowania podmioty mogą podejmować jedynie działania należące do zadań i kompetencji wyznaczonych im przez prawo krajowe¹⁰. Z działalności ugrupowania wyłączone są natomiast zadania polegające na ochronie ogólnych interesów państwa lub ochronie ogólnych interesów innych organów publicznych. Rozporządzenie wymienia w szczególności uprawnienia policyjne i regulacje, a także wymiar sprawiedliwości i politykę zagraniczną¹¹. Należy zwrócić uwagę na fakt, że w zależności od ilości podejmowanych zadań, EUWT może mieć mono-¹² lub multifunkcjonalny¹³ charakter.

EUWT składa się z członków wywodzących się z co najmniej dwóch państw członkowskich, należących do jednej lub kilku kategorii podmiotów:

- a) władze lokalne;
- b) władze regionalne;
- c) władze lokalne;
- d) podmioty prawa publicznego¹⁴:

⁷ W takim przypadku EUWT mogłoby być Instytucją Zarządzającą bądź Wspólnym Sekretariatem Technicznym dla programów EWT.

⁸ Projektów o charakterze transgranicznym, transnarodowym i międzyregionalnym.

⁹ Szerzej: <http://www.ewt.gov.pl/wstepdofunduszyeuropejskich>.

¹⁰ Patrz: Art. 7, ust. 2, Rozporządzenia (WE) Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 lipca 2006 r. w sprawie europejskiego ugrupowania współpracy terytorialnej (EUWT), Dz. U. Unii Europejskiej L 210/19 z dnia 31.07.2006, s. 3.

¹¹ Szerzej: Art. 7, ust. 4, ibidem, s. 4.

¹² Powołane w celu wykonania konkretnego zadania bądź realizacji projektu.

¹³ Powołane w celu wykonania szeregu zadań bądź projektów.

¹⁴ Patrz: art. 1, ust. 9 Dyrektywy 2004/18/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 31 marca 2004 r. w sprawie koordynacji procedur udzielania zamówień pu-

- ustanowione w szczególnym celu zaspokajania potrzeb w interesie ogólnym, które nie mają charakteru przemysłowego ani handlowego,
- posiadające osobowość prawną,
- finansowane w przeważającej części przez państwo, jednostki samorządu terytorialnego lub inne podmioty prawa publicznego, lub takie, w których zarząd podlega nadzorowi ze strony tych podmiotów, albo takie, w których ponad połowa członków organu administrującego, zarządzającego lub nadzorczego została wyznaczona przez państwo, jednostki samorządu terytorialnego lub inne podmioty prawa publicznego.

Członkami EUWT mogą być także stowarzyszenia, składające się z podmiotów należących do jednej lub kilku z wyżej wymienionych. W ramach ugrupowania istnieje także możliwość podjęcia współpracy przez podmioty pochodzące z państw nienależących do Unii Europejskiej, jednak pod warunkiem, że zezwalają na to systemy prawne tych państw lub umowy międzynarodowe zawarte między państwami członkowskimi a państwami trzecimi¹⁵.

Funkcjonowanie EUWT finansowane jest przez podmioty, które to ugrupowanie powołują. Koszty jego założenia i prowadzenia działalności pokrywane są ze środków własnych. Sami zainteresowani są przekonani, że wspomniane finansowanie winno odbywać się w oparciu o składki członkowskie. Finansowanie takie zaleca się, gdyż dzięki niemu zagwarantowane jest zaangażowanie wszystkich członków w działalność ugrupowania. Uważa się, iż zastosowanie metody składek członkowskich spowoduje wzmocnienie poczucia odpowiedzialności za założone EUWT. Jednakże nie istnieje wymóg partycypowania wszystkich członków w kosztach działalności EUWT, co może spowodować, iż mniejsze organizacje takie jak np.: stowarzyszenia bądź organizacje pozarządowe będą mogły przystąpić do ugrupowania. Dopuszczalny jest również wkład mający inny charakter¹⁶. Rozpatrując zagadnienie finansowania ugrupowania wymienia się dwa modele partycypowania członków w tej materii:

blicznych na roboty budowlane, dostawy i usługi, Dz. U. UE L 134 z 30.04.2004, s. 114; Dyrektywa zmieniona Rozporządzeniem Komisji (WE) nr 2083/2005, Dz. U. UE L 333 z 20.12.2005, s. 28.

¹⁵ Patrz: Wstęp Rozporządzenia (WE) Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 lipca 2006 r. w sprawie europejskiego ugrupowania współpracy terytorialnej (EUWT), Dz. U. Unii Europejskiej L 210/19 z dnia 31.07.2006, s. 2.

¹⁶ Np.: udostępnianie pomieszczeń biurowych, wyposażenia.

- jednakowe składki dla wszystkich członków;
- wkład finansowy obliczany proporcjonalnie do liczby ludności zamieszkującej terytorium danego członka EUWT¹⁷.

EUWT mogą się również ubiegać o środki analogicznie, jak inni beneficjenci realizujący projekty w ramach programów finansowanych ze środków Unii Europejskiej, po spełnieniu koniecznych warunków.

Okres finansowania EUWT kończy się wraz z rozwiązaniem ugrupowania. W momencie rozwiązania ugrupowania nabyta przez nie własność winna zostać sprzedana lub podzielona pomiędzy członków, a środki z budżetu EUWT wykorzystane na pokrycie końcowych wydatków. Niewydane we wskazany sposób środki zostają podzielone pomiędzy członków. Podstawą ich podziału winno być porozumienie między członkami EUWT¹⁸. Ponadto ugrupowanie samo odpowiada za swoje zobowiązania. Członkowie EUWT ponoszą jednak odpowiedzialność finansową w zakresie jakim aktywa EUWT nie są wystarczające do pokrycia istniejących zobowiązań. Jeżeli odpowiedzialność jednego z członków EUWT jest ograniczona z mocy prawa krajowego, pozostali członkowie mogą także ograniczyć swoją odpowiedzialność zapisami statutowymi¹⁹.

Przystąpienie do EUWT ma charakter dobrowolny i następuje z inicjatywy przyszłych członków danego ugrupowania. Podmioty tworzące EUWT w pierwszej kolejności zobowiązane są do podpisania konwencji²⁰ zawierającej istotne warunki podejmowanej współpracy. Konwencja zawierana jest jednogłośnie przez członków ugrupowania. Określa nazwę ugrupowania, siedzibę statutową, członków, zasięg terytorialny, cel i zadania, czas funkcjonowania oraz warunki jego rozwiązania. Ponadto w treści konwencji wymienieni są wszyscy członkowie EUWT, określone jest jednocześnie prawo właściwe do celów interpretacji i stosowania konwencji, oraz uzgodnienia dotyczące kontroli finansowej, jak również procedury wprowadzania zmian do konwencji²¹.

¹⁷ Tożsama zasada dotyczy pobierania składki członkowskiej od członków Stowarzyszeń Gmin Euroregionów funkcjonujących w polsko-niemieckim pasie pogranicza.

¹⁸ Szerzej patrz: Odpowiedź Sekretarza Stanu w MSZ Jacka Borkowskiego na interpelację nr 9512 w sprawie ustawy o Europejskim Ugrupowaniu Współpracy Terytorialnej, Warszawa dnia 29 maja 2009 r.

¹⁹ Patrz: *Co to jest EUWT?*, „Dziennik Gazeta Prawna” z dnia 18 listopada 2009.

²⁰ Patrz: art. 8, pkt 1 Rozporządzenia (WE) Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 lipca 2006 r. w sprawie europejskiego ugrupowania współpracy terytorialnej (EUWT), Dz. U. Unii Europejskiej L 210/19 z dnia 31.07.2006, s. 4.

²¹ Patrz: art. 8, pkt 2, ibidem.

Konwencja jest podstawą dla przyjęcia statutu²², który ma na celu rozszerzenie jej postanowień poprzez ustanowienie organów, zasad dotyczących budżetu i ponoszenia odpowiedzialności finansowej EUWT. Statut zawiera postanowienia dotyczące sposobu działania organów EUWT, ich kompetencji, procedur decyzyjnych, języków, uzgodnień dotyczących funkcjonowania EUWT, szczególnie w zakresie zarządzania personelem oraz zasady rachunkowe i budżetowe.

W strukturze organizacyjnej EUWT wymieniane są jako istotne takie organy jak:

- zgromadzenie, składające się z przedstawicieli członków;
- dyrektor, pełniący funkcję reprezentującą i działający w imieniu EUWT²³.

Ponadto ugrupowanie może powołać inne dodatkowe organy działające w określonym celu²⁴. EUWT ponosi również odpowiedzialność za działalność swoich organów wobec stron trzecich, nawet wówczas gdy działania takie nie są objęte zakresem zadań EUWT.

Ugrupowanie działa w oparciu o ustanowiony przez siebie budżet, składający się z kosztów bieżących oraz jeśli jest to konieczne z kosztów operacyjnych²⁵.

Rozwiązanie EUWT może nastąpić w drodze likwidacji, ogłoszenia upadłości lub zaprzestania płatności, podlegając przepisom prawa państwa członkowskiego, w którym znajduje się siedziba statutowa ugrupowania. Sytuacja taka występuje jeśli z wnioskiem wystąpi właściwy organ posiadający uzasadniony interes, zwłaszcza jeśli uzna, że EUWT nie spełnia podstawowych wymogów określonych w podstawie prawnej o jego funkcjonowaniu lub działa poza zakresem powierzonych mu działań.

W Polsce podstawę prawną dla tworzenia EUWT stanowi ustawa z dnia 7 listopada 2008 roku o europejskim ugrupowaniu współpracy terytorialnej²⁶. Obowiązuje ona od dnia 9 stycznia 2009 roku i reguluje zasady organizacji ugrupowania na terenie Polski. Stanowi podstawę prawną umożliwiającą zarówno utworzenie, jak i przystąpienie do EUWT.

²² Patrz: art. 9, pkt 1 i 2, s. 4.

²³ Szerzej: art. 10, pkt 1, Rozporządzenia (WE) Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 lipca 2006 r. w sprawie europejskiego ugrupowania współpracy terytorialnej (EUWT), Dz. U. Unii Europejskiej L 210/19 z dnia 31.07.2006, s. 4.

²⁴ Patrz: art. 11, pkt 2, ibidem.

²⁵ Art. 11, pkt 1, ibidem.

²⁶ Szerzej: Ustawa z dnia 7 listopada 2008 roku o europejskim ugrupowaniu współpracy terytorialnej, Dz. U. 2008, Nr 218, poz. 1390.

Decyzja o utworzeniu EUWT jest podejmowana z inicjatywy jego przyszłych członków. W przypadku, gdy przyszłym członkiem jest jednostka samorządu terytorialnego uchwałę o przystąpieniu do ugrupowania podejmuje jej organ stanowiący bezwzględną większością głosów ustawowego składu. Inne podmioty prawa publicznego mogą przystąpić do EUWT w drodze decyzji. Dla osiągnięcia efektu niezbędne jest uzyskanie zgody Ministra Spraw Zagranicznych²⁷. Ponadto dla uzyskania wskazanej zgody należy przekazać również proponowaną konwencję oraz statut danego EUWT.

Minister Spraw Zagranicznych w ciągu trzech miesięcy od dnia otrzymania dokumentów w uzgodnieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych, Ministrem Finansów oraz Ministrem Rozwoju Regionalnego podejmuje decyzję w sprawie przystąpienia danego podmiotu do EUWT.

Po uzyskaniu zgody MSZ EUWT mające siedzibę statutową na terenie RP musi zostać wpisane do Rejestru Europejskich Ugrupowań Współpracy Terytorialnej prowadzonego w MSZ²⁸. W przypadku nieudzielenia zgody po stronie państwa członkowskiego powstaje obowiązek uzasadnienia podjętej decyzji. Zgłoszenia do rejestru dokonuje osoba upoważniona przez członków do wykonania tych czynności. Z dniem wpisania do rejestru EUWT nabywa osobowość prawną²⁹.

Będące załącznikami do zgłoszenia EUWT konwencja i statut podlegają ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski B”. W terminie 10 dni roboczych od rejestracji w Urzędzie Oficjalnych Publikacji Wspólnot Europejskich powinien zostać złożony wniosek o opublikowanie w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej ogłoszenia informującego o utworzeniu EUWT. Polscy członkowie EUWT, mającego siedzibę statutową poza terytorium RP, informują MSZ o konwencji oraz rejestracji i opublikowaniu statutu danego EUWT.

Organem nadzoru EUWT w Polsce jest MSZ. EUWT mające siedzibę statutową na terenie RP prowadzi rachunkowość na zasadach określonych w ustawie o rachunkowości³⁰. Kontrolę zarządzania funduszami

²⁷ Patrz: art. 6, pkt 1, s. 2.

²⁸ Patrz: art. 7. Ponadto Minister w drodze rozporządzenia określa sposób prowadzenia rejestru, dokonywania w nim wpisów i wykreśleń z uwzględnieniem stosowanych dokumentów i danych podlegających wpisaniu.

²⁹ Art. 8, ust. 1 i 2.

³⁰ Szerzej: Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości, Dz. U. 2009, Nr 152, poz. 1223 ze zm.

publicznymi EUWT organizują właściwe organy państwa członkowskiego, w którym znajduje się jego siedziba.

Utworzenie wspólnej instytucji o ponadnarodowym charakterze wpisuje się w specyfikę współpracy transgranicznej. Jak wcześniej wspomniano EUWT może dotyczyć wszystkich trzech komponentów współpracy terytorialnej. Może pełnić funkcję forum wymiany opinii i miejsca dialogu instytucji zainteresowanych rozwojem współpracy na obszarze działania ugrupowania. Pozwala na współpracę instytucji publicznych różnego szczebla. Przedmiotowe rozporządzenie tworzy wspólne ramy prawne dla wszystkich państw członkowskich. Przepisy te dają również dużą dowolność i jednocześnie swobodę zainteresowanym podmiotom w zakresie tworzenia schematu organizacyjnego.

Powołanie do życia EUWT umożliwia stworzenie jednego podmiotu prawa, realizującego wspólne inicjatywy w dwóch lub kilku państwach członkowskich na podstawie jednego zbioru przepisów³¹. Takie rozwiązania ułatwiają podmiotom zewnętrznym współpracę w ramach EUWT. W nawiązaniu do tego istotne znaczenie ma fakt, że ugrupowanie umożliwia partnerom w dwóch lub kilku państwach członkowskich prowadzenie wspólnych inicjatyw bez konieczności zawierania umowy międzynarodowej, wymagającej ratyfikacji parlamentów krajowych. Członkowie EUWT mogą wybierać działania, w ramach których chcą współpracować oraz określać procedury podejmowania decyzji i zasady wewnętrzne.

EUWT mogą bezpośrednio odpowiadać na zaproszenia do składania wniosków dotyczących projektów, ogłaszane w ramach programów terytorialnych Unii Europejskiej, a także pełnić rolę jednej instytucji zarządzającej dla tych projektów.

EUWT to wyraźny sygnał polityczny, że współpraca z partnerami w innych państwach członkowskich jest istotna i cieszy się poparciem na najwyższym szczeblu politycznym.

Zdaniem byłej Komisarz ds. Europejskich Danuty Hübner EUWT stanowi krok naprzód jeśli chodzi o możliwości realizowania założeń współpracy terytorialnej³².

³¹ W praktyce oznacza to między innymi jeden wzór o pracę zawierany z personelem i wspólne procedury zamówień publicznych.

³² Szerzej patrz: *Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej (EUWT, Współpraca terytorialna, Regiony i Gminy Europy)*, opracowanie Komitetu Regionów, s. 10.

EUWT jako nowe narzędzie do współpracy ma za zadanie zmniejszenie trudności napotykanych przez państwa członkowskie, a w szczególności przez sygnalizujące ten stan rzeczy władze regionalne i lokalne podczas realizacji działań związanych z ponadgranicznym współdziałaniem w trakcie zarządzania projektami, a także w ramach różniących się od siebie praw i procedur krajowych.

Zarówno Parlament Europejski, jak i Rada Unii Europejskiej przy wsparciu Komitetu Regionów podjęły próbę stworzenia nowego, niespotykanego dotychczas instrumentu ze względu na zauważalną, wielokrotnie sygnalizowaną z różnych poziomów władzy potrzebę wzmocnienia europejskiej współpracy terytorialnej³³, głównie z tego względu, że należy ona do priorytetów UE, a także jak wcześniej wspomniano w celu pokonywania przeszkód w postaci różnych krajowych przepisów prawnych, które utrudniają współpracę.

Panuje opinia, że pierwsze lata były dość trudne z tego powodu, że EUWT jest narzędziem eksperymentalnym i nowatorskim, w sferze zacieśniania współpracy międzynarodowej w ramach Unii Europejskiej. W tej kwestii etap rozważań teoretycznych należy już do przeszłości³⁴. Obecnie można wymienić kilka przykładów zrealizowanych już działań oraz pomysłów, które będą urzeczywistniane³⁵.

Występują jednak bariery blokujące funkcjonowanie ugrupowań. Jedną z nich przy tworzeniu EUWT jest brak dostosowania prawodawstwa państw członków Unii Europejskiej do prawa wspólnotowego. Uważa się, że w tej materii jest jeszcze dużo do zrobienia, gdyż to państwa członkowskie zobowiązane są do uzupełnienia swojego ustawodawstwa o konkretne przepisy prawa.

Tematyka tworzenia EUWT jest zagadnieniem, którym zainteresowały się euroregiony zlokalizowane na pograniczach państw członkowskich UE³⁶. To właśnie spośród nich wyłonili się pierwsi członkowie EUWT³⁷. W nawiązaniu do tego uważa się, że EUWT może posłużyć euroregionom jako nowa forma, z której one mogą skorzystać prze-

³³ W wymiarze transgranicznym, ponadnarodowym i międzyregionalnym.

³⁴ *Na tym samym wozie*, www.miniglobaleconomy.pl, wywiad z posłem do Parlamentu Europejskiego Janem Olbrychtem, grudzień 2010.

³⁵ Szerzej patrz: Załącznik tabela 1.

³⁶ Przykładem tego są liczne konferencje o tematyce EUWT np. 3–5 maja 2010 r. w Esztergom.

³⁷ Np. EUWT Kars Bodva wywodzi się z Euroregionu Kras.

kształcając się. Taka transformacja stworzyłaby euroregionom nowe możliwości w pozyskiwaniu środków i bezpośrednim aplikowaniu do Komisji Europejskiej o wsparcie dla konkretnych wysokobudżetowych projektów.

Uważa się, że EUWT nie zagraża istnieniu euroregionów i innych form współpracy, ale wspomaga działanie o szerszej skali przekraczającej kompetencje stowarzyszeń zrzeszających gminy. Założeniem twórców EUWT było to czego na małym szczeblu nie mogą zrobić euroregiony będzie możliwe dzięki EUWT³⁸.

EUWT to instrument nowatorski i zawsze gdy pojawia się coś nowego towarzyszą temu obawy i niepokoje.

Twórcy idei EUWT są przekonani, że ugrupowanie umożliwia bezpośredni dostęp do „unijnego skarbcza”. EUWT nie ma zastąpić euroregionów, ale może stać się ich pomocnym instrumentem. Nie uważa się, że EUWT są alternatywą dla bytu euroregionów, gdyż należy się zastanowić przed podjęciem decyzji o likwidowaniu struktur osadzonych od kilkunastu lat w rzeczywistości polskich i europejskich pograniczy. Ugrupowanie nie jest również instrumentem, który ma zastąpić funkcjonowanie euroregionów. Ma jednak ono z zasady ułatwić działanie na polu transgranicznym i transnarodowym, nie ma zastępować ugruntowanej pozycji euroregionów. Euroregiony mogą oczywiście dążyć do przekształcenia się w inne struktury, w tym w EUWT, ale nie jest to wymóg nałożony przez ustawodawcę.

W Polsce sygnalizuje się, że możliwość tworzenia EUWT to krok naprzód we współpracy terytorialnej ze względu na innowacyjny charakter poprzez powołanie do życia wspólnej ponadnarodowej instytucji prawnej. Przy jednoczesnym występowaniu konkretnych problemów ze skutecznym i jednolitym wdrożeniem instytucji w życie³⁹.

W 2011 r. rozporządzenie dotyczące EUWT zostanie poddane przeglądowi. Komitet Regionów przedstawi propozycje zmian i uproszczeń. Dotychczas wiadomym jest, że w 2010 roku zwrócono się do regionów i miast by podzieliły się doświadczeniami i obawami związanymi

³⁸ Stwierdzenie na podstawie wypowiedzi Martina Guliermo, Sekretarza Generalnego Stowarzyszenia Europejskich Regionów Przygranicznych podczas konferencji „Współpraca Terytorialna 2014–2020? Jaka przyszłość?” 8 listopad 2010, Bielsko-Biała.

³⁹ Takiego zdania była między innymi Minister Rozwoju Regionalnego Elżbieta Bieńkowska, *Wzrośnie rola euroregionów*, wywiad w miesięczniku „Euroregiony”.

z EUWT⁴⁰. Wyniki ankiety zaprezentowano podczas Open Days⁴¹ Europejskiego Tygodnia Regionów i Miast w dniach 4–7 października 2010 r. Zdaniem większości zapytanych wartość dodana EUWT polega na wzroście jakości świadczonych usług oraz na zbliżaniu Europy do jej obywateli.

Wyniki ankiety pokazały, że potrzebna jest zmiana rozporządzenia aby ułatwić zakładanie EUWT i kierowanie nimi. Istotny problem stanowią różne sposoby transpozycji statutu EUWT do prawa krajowego. Zwrócono również uwagę na trudności z określeniem treści konwencji i statutów EUWT oraz kwestię procedur ich zatwierdzenia. Wskazywano także na kwestie zatrudnienia personelu, niewystarczający przepływ informacji oraz brak komunikacji na szczeblu UE.

Tabela 1

EUWT w Europie

Lp.	EUWT już funkcjonujące	Działania	Utworzenie	Siedziba statutowa
1	2	3	4	5
1.	<i>Eurométropole Lille–Kortrijk–Tournai</i>	rozwój terytorialny	styczeń 2008 r.	Lille (FR)
2.	<i>Ister–Granum EUWT</i>	rozwój terytorialny	listopad 2008 r.	Esztergom (HU)
3.	<i>Galicia–Norte Portugal</i>	rozwój terytorialny	październik 2008 r.	Vigo (ES)
4.	<i>EGTC Amphictyony</i>	kultura i prawa człowieka	grudzień 2008 r.	Ateny (GR)
5.	<i>UTTS</i>	rozwój terytorialny	styczeń 2009 r.	Kántorjánosi (HU)
6.	<i>Karst–Bodva EUWT</i>	transgraniczny park narodowy, rozwój terytorialny	luty 2009 r.	Hačava (SL)
7.	<i>Duero–Douro EGTC</i>	rozwój terytorialny na obszarach wiejskich	marzec 2009 r.	Trabanca (ES)
8.	<i>West–Vlaanderen/ Flandre–Dunkerque–Côte d’Opale</i>	rozwój terytorialny	kwiecień 2009 r.	Dunkierka (FR)

⁴⁰ Więcej: <http://www.europa.eu> i <http://www.cor.europa.eu>.

⁴¹ Open Days – największe coroczne wydarzenie, na którym spotykają się przedstawiciele różnych regionów Unii Europejskiej. Przedsięwzięcie organizowały wspólnie Komitet Regionów oraz Dyrekcja Generalna ds. Polityki Regionalnej Komisji Europejskiej.

1	2	3	4	5
9.	<i>ArchiMed</i>	ochrona interesów wysp	lipiec 2009 r.	Taormina (IT)
10.	<i>Euroregion Pyrénées-Méditerranée</i>	rozwój terytorialny	sierpień 2009 r.	Tuluza (FR)
11.	<i>Eurodistrict Strasbourg-Ortenau</i>	rozwój terytorialny	luty 2010 r.	Strasburg (FR)
12.	<i>ZASNET</i>	rozwój terytorialny	marzec 2010 r.	Bragança (PT)
13.	<i>Hospital de la Cerdanya</i>	szpital transgraniczny	kwiecień 2010 r.	Pugicerdá (ES)
14.	<i>GECT-INTERREG-Programme Grande Région</i>	organ zarządzający programem INTERREG	kwiecień 2010 r.	Metz (FR)
15.	<i>Eurodistrict SaarMoselle</i>	rozwój terytorialny	maj 2010 r.	Sarreguemines (FR)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Rozwój EUWT w terenie: wartość dodana i rozwiązywanie problemów*, Belgia 2010 r., s. 3–5.

Rok 2010 był przełomowy dla EUWT, gdyż nastąpiła zmiana kontekstu politycznego w odniesieniu do ugrupowania. Zapisy traktatu lizbońskiego wskazujące spójność terytorialną oraz spójność gospodarczą i społeczną jako główne cele Unii spowodowały jednocześnie wzrost znaczenia EUWT jako instrumentu realizującego założenia współpracy terytorialnej.

Powszechna wydaje się być opinia, że EUWT mają być głównym ogniwem długookresowych zobowiązań dotyczących wspólnej realizacji konkretnych działań⁴². Opóźnienia związane z wdrażaniem przepisów krajowych warunkują stopień rozwoju ugrupowań, wpływa to bezpośrednio na liczbę jak i na etapy tworzenia struktur. Utworzone już EUWT różnią się od siebie intensywnością współdziałania, strukturą członkostwa⁴³ oraz rolą organów.

Istotne znaczenie dla funkcjonowania EUWT ma planowanie budżetów, które obecnie zwykle obejmuje jeden rok. Brak budżetów wieloletnich oraz zróżnicowane przepisy prawa pracy warunkują zatrudnianie pracowników, co nie sprzyja rozwojowi działalności ugrupowań.

⁴² Szerzej: *Rozwój EUWT w terenie: wartość dodana i rozwiązywanie problemów. Streszczenie*, Belgia 2010 r., s. 6.

⁴³ EUWT charakteryzują się występowaniem kilku partnerów regionalnych lub wielu partnerów lokalnych, z niewielkim odsetkiem zaangażowania partnerów szczebla ogólnokrajowego.

Według stanu na 31 grudnia 2010 roku liczba istniejących EUWT wynosi 15, natomiast 25 jest tworzonych⁴⁴. Ugrupowania są aktywne w skali regionów ale również nie pozostają biernie na forum Wspólnoty uczestnicząc czynnie w działaniach Komitetu Regionów⁴⁵.

Aktywność instytucji szczebla regionalnego i lokalnego zlokalizowanych na pograniczu polsko-niemieckim w podejmowaniu dyskusji na temat EUWT nie jest duża, jednakże instrument jest znany zwłaszcza tam, gdzie współpraca ponad granicami jest elementem wzajemnej kooperacji. Sądzi się, że znaczenie narzędzia, jakim jest EUWT wzrośnie w kolejnym, nowym okresie wsparcia obejmującym lata 2014–2020. Okres programowania 2007–2013 i dostęp do funduszy strukturalnych osiągnął pełną funkcjonalność. Nowe środki, które będą możliwe do pozyskania jeszcze nie są oszacowane. W Europie zauważalna jest tendencja ukierunkowana na zregionalizowane podejście do przygotowania i realizacji programów. Można domniemywać, że EUWT zaistnieje na pograniczu polsko-niemieckim jako instytucja zarządzająca programem w przyszłym okresie wsparcia lub jako ugrupowanie powołane dla realizacji konkretnego branżowego celu. Nie wyklucza się również możliwości tworzenia ugrupowań w oparciu o istniejące euroregiony.

EGTC – a new possibility for cooperation in the Polish-German borderland

Summary

The author describes how European Groupings of Territorial Cooperation (EGTC) operate, being a relatively new Community instrument, providing for the establishment of cooperation groups in the Community area for the purpose of facilitating and promoting territorial cooperation in order to foster economic and social cohesion. The operation of this mechanism is presented as an opportunity to develop Polish-German cooperation. In the author's opinion, the activity of regional and local institutions located in the Polish-German borderland as concerns the issue of EGTC is rather modest, but the instrument itself is known to them, especially in the places where transborder cooperation is an element of joint activity. According to the author, the significance of EGTC as a tool is going to increase in the next support period 2014–2020 since there is a distinct European trend to take a regional attitude toward the development and implementation of EU projects.

⁴⁴ Informacje na temat tworzonych EUWT zamieszczone na: <http://portal.cor.europa.eu/egtc>.

⁴⁵ Szerzej: Materiał z 126 posiedzenia Prezydium Komitetu Regionów z dnia listopada 2010 r.

